

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

XXI. Quidnam restituendum sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62355)

sibi superstitem filium. Præcellentiora Juris lumina inter se dissident, quia Romanae quæ supersunt leges rem perspicuè minimè definire. Azo docet omnes illos ex diversis fratribus nepotes in capita promiscuè succedere. Accursius ex opposito istos omnes vocat in stirpes. Accursio consentiunt Bartolus, Cinus, Dinus, Angelus Perusinus, & ex Gallicanis Doctoribus Joannes Faber, olim meritissimus Regni Franciæ Cancellarius, in §. *Nos autem*, Instit. de legit. agnar. success. & Guido Papæ quæst. 134. & Benedictus in cap. *Raynuius*, verbo *Et uxorem*, num. 631. Sed Azonis doctrina, quam tuentur Ostiensis, Baldus, Salicetus, Antonius Faber in Senatu Sabaudie Præses primarius, demùm in Curia Franciæ omninò prævaluit. Et posteriores Gallicani Scriptores unanimes hanc ipsam nepotum ex fratribus promiscuam successionem adstruunt in capita, & firmant hac ratione, quia cum omnes gradu pares existant, pares etiam hæreditatis partes inter se sortiri debent. Ita Ferrerius ad Guidonem Papæ, quæst. 134. Cujacius in Novelam 118. cap. 3. Rebuffus, Chopinus, Lubertus, pluresque alii, quos citat & sequitur Franciscus Barry lib. 18. de successib. tit. 3. num. 5. Nihil verò obstitit Authent. *Cessante*, C. de legit. hæredib. quia loquitur de concursu præcisè diversorum agnationis graduum, scilicet fratris & ex aliis prædefunctis fratribus nepotum. At verò in causa ista personæ concurrentes omnes in eodem gradu sunt. Eidemque adstipulatur lex 2. §. 2. D. de suis & legit. hæredib. In gradibus quoque paribus nullum admittitur jus representationis, omnesque & soli succedunt qui sunt in eodem agnationis gradu aqualiter, & in capita, nullo marium vel fœminarum discrimine: etiam in hac patria Provinciæ, cujus Statutum municipale est, ut extantibus masculis fœminæ non succedant, non obtinet nisi in linea directa, cessatque in gradibus collateralium. Prædicta decernuntur in Authent. *Post fratres*, C. de legit. hæredib. *Post fratres*, ait, *fratrumque filios vocantur quicumque gradu sunt proximiores, ut pares in gradu pariter admittantur. sublata differentia masculorum & fœminarum: sola namque cognatio spectatur in talibus. Fiet autem divisio in capita, & non in stirpes.*

CAPUT XXI.

Quidnam restituendum sit.

I. ONCE diversa est ratio ejus qui bona fide possidet rem alienam, ab eo qui mala fide penes se habet. Qui enim bona fide accepit & detinet, si fortè rem alienam sine sua culpa mittat, in nullo tenetur restituere, nisi in eo tantùm in quo ditior est factus. Itaque is qui rem alienam bona fide emerit, credens vendi

venditorem legitimum dominum, si rem adhuc habet, tenetur vero domino reddere simul ac resciverit ad eum pertinere, etiam non recipiendo solutum a se pretium, l. *Sed etsi*, §. 1. & l. *Item veniunt*, §. 1. D. de petit. heredit. & l. *Mater*, & l. *Si mancipium*, Cod. de rei vendicat. Res enim ad quemcumque deveniat possessorem, cum onere suo transit, cap. *Ex literis*, de pignoribus, l. *Si debitor*, C. de distract. pign. l. *Alienatio*, D. de contrah. empr. Sed si idem bonæ fidei possessor rem habere defecerit, tenebitur ad id unum in quo factus fuerit locupletior, l. 1. C. de petit. hered. verbi gratiâ ad pretium quod rei venditione lucratus fuerit. At si in nullo ditior evaserit, ad nihil tenebitur erga rei dominum. Ei verò cui ex eadem bona fide vendiderit, tenebitur acceptum pretium reddere, nisi ipse rei dominus malit re apud emptorem relicta, pretium ab isto bonæ fidei venditore acceptum vendicare. Ex diverso malæ fidei possessores tenentur rem ipsam, aut si res non extet, ejus pretium restituere; & si res erat fructifera, præstare insuper fructus omnes, non modò quos perceperunt, sed eos etiam quos percipere debuerant, d.l. *Sed etsi*, §. *Sed & fructus*. Cùm tamen bonæ fidei possessor ad solos quos perceperit fructus sit obligatus, si ditior inde factus sit. Impensas tamen ad fructus percipiendos necessarias etiam possessor malæ fidei deducere potest. Sanè ubi res non est fructifera, neque ex ea ullum emolumentum fuerat dominus rei percepturus, ipsemet fur non tenetur lucra conferre quæ suâ singulari industriâ consequutus fuerit, ut si negotiando pecuniam furto ablatam duplicavit, aut si ex ea per lulum parem summam lucratus fuit, aut si subreptum aureum torquem locaverit, Navarra in Manuali, cap. 17. num. 25. Sed si dominus ex privatione rei suæ subreptæ damnum quoque aliud sustinuit, ut si ea occasione fuerit adactus ad aliam emendam rem simili usui destinata, aut si ex amissione instrumenti fabrilis pretio quod ex suo labore habuisset frustratus sit, aut si pecuniam furto ablatam negotiationi destinaverat, tenebitur procul dubio malæ fidei possessor illud omne damnum refarcire, & dominum omninò indemnem præstare, sive à lucro cessante, sive à damno emergente, judicio prudentis. Quod autem statuit lex *Certum*, C. de rei vendicat. bonæ fidei possessorem teneri post litis contestationem præstare non solum fructus extantes, sed etiam universos, id non obligat nisi post Judicis sententiam, non verò ex naturali jure, si præsupponas dum viguit bona fides, non fuisse factum ex præteritis fructibus locupletiozem. Si verò factus fuerit ex his locupletior, tenetur jure naturæ perceptos fructus restituere, etiam si lis contestata non fuisset. Nemini enim licet ex alterius damno locupletari.

II. Debitor qui per moram culpabilem non solvit quo tempore debebat, tenetur refarcire creditori lucrum cessans & damnum emergens ab illa sua mora causatum. Ratio quippe exigit ut qui alteri per suam culpam obest, eum præstet indemnem. Quia tamen solent mercatores dum opti-

matibus

matibus merces creditò vendunt, earum augere pretium, eo quòd sint in solvendo morosiores: ideo Molina tom.3. disp. 276. Bonacina de restitut. disp. 1. q. 3. puncto 1. n. 12. & 13. Ledesma 2. p. quæst. 18. art. 4. aiunt non esse obligandos Nobiles ejusmodi ad præstandum mercatoribus lucrum cessans, nisi postquam diuturnior nimis fuerit in solvendo mora, aut ubi certò constiterit eam moram causam dedisse lucri cessantis; esse tamen accuratè urgentes ad expeditam pretii solutionem.

III. Contingit plerumque ut à rei debita præsentì solutione debitor excusetur ob justas & rationabiles causas, possitque in aliud tempus differre, ut quando non aliter solvendo est nisi seipsum ad gravissimas angustias redigendo, aut sua prædia vilissimo pretio distrahendo, suamve familiam ad summam penuriam redigendo, ut necesse sit solutionem in tempus opportunius differre. Quæritur ergo, an licita sit ejusmodi dilatio? Respondemus cum Lessio lib. 2. cap. 16. dub. 1. num. 32. distinguendo inter debitores ex justo contractu, vel ex delicto. Si ex delicto, tenetur debitor illa omnia damna & jacturas compensare creditori, quantumvis illa dilatio fundetur in rationabili causa, sitque tunc temporis licita. Ratio est, quia hæc omnia damna orum habent ex anteriore delicto quo debitor quivis obligatur omnia inde emergentia damna compensare. Ubi verò non ex mala fide, sed ex justo contractu debitor fuerit constitutus, & dilatio quoque solutionis justa & licita sit, adhuc cum Lessio sic distinguimus. Vel ex illa dilatione creditor æquale damnum patitur cum damno quod debitor patiretur si nunc solveret; & isto casu tenetur debitor ad præsentem solutionem, quia procul dubio in pari causa melior hac in re debet esse conditio creditoris, utpote domini, quam ejus qui alienum ob suam penuriam detinet: aut verò majus est notoriè damnum quod patiretur debitor solvens, quam quod sustinet creditor; istoque casu non tenetur debitor istud ejus damnum rescire, sed solam rem ab initio debitam eum primam poterit solvere, nisi aliud ab initio conventum fuerit, aut judex per suam sententiam aliud statuerit. Sanè Petrus Navarra lib. 4. de restitut. cap. 4. num. 16. indistinctè eximit debitorem absque delicto, habentem justam, seu necessariam differendæ solutionis causam, ab illa obligatione præstandi creditorem indemnem ab impendiis & damnis ex dilatione solutionis causatis. Sed superior distinctio magis probanda est: neque à gravi injustitia debitorem eximerim, qui sciens & volens ad evitandum levius incommodum suum, retinet alienum cum graviore creditoris sui damno. Et perspicuum est in pari necessitate jura creditoris circa rem suam esse potiora quam debitoris qui rem detinet alienam, saltem quum creditor urget solutionem; non enim ad hoc obligari reor debitorem, ut suo actu se ad gravem reducat necessitatem: sed permittere tenetur ut creditor quem par urget extremas, rem suam ab eo repetat, sibi que vindicet.